

प्रत्येक बैठकीमध्ये वृक्षारोपण कार्यक्रमांतर्गत वृक्ष
लागवड आणि त्यांचे संगोपन हा मुद्दा स्थायी विषय
म्हणून बैठकांच्या विषय-सूचीमध्ये आणि क्षेत्रीय
स्तरावरील निरीक्षण भेटीमध्ये अंतर्भूत करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-०२१७/प्र.क्र.११३/विशा-९
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक: ०५ डिसेंबर, २०१७

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्रमांक-साववि-२०१६ / प्र.क्र.१३१ / फ-११
दि.३१.०३.२०१६.
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्रमांक- साववि-२०१६ / प्र.क्र.८०/ फ-११,
दि.१०.१०.२०१६.
- ३) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्रमांक-साववि-२०१६/प्र.क्र.१६६ / फ-११ ,
दि.०४.०१.२०१७.

प्रस्तावना :-

हवामान आणि ऋतूबदल, वाढते तापमान, दुष्काळ आणि पाण्याचे दुर्भिक्ष या नैसर्गिक आपत्तींची दाहकता आणि तीव्रता कमी करण्यासाठी “हरित महाराष्ट्र” ही संकल्पना राबविण्याचा महत्वपूर्ण निर्णय शासनाने घेतला आहे. या कार्यक्रमांतर्गत सन २०१७ ते २०१९ या कालावधीत ५० कोटी वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट ठरविण्यात आले असून, सन २०१७ मध्ये ४ कोटी वृक्षारोपण कार्यक्रमाची अंमलबजावणी झाली आहे. त्याशिवाय सन २०१६ मध्ये दि.१ जुलै, २०१६ या एकाच दिवशी २ कोटी वृक्ष लागवडीचा आगळा वेगळा व महत्वाकांक्षी कार्यक्रम कार्यान्वित करण्यात आला.

२. शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, दि.१० ऑक्टोबर, २०१६ अन्वये या कार्यक्रमाचे नियोजन आणि अंमलबजावणी संदर्भात सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. त्यास अनुसरून या विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण-०२१७/प्र.क्र.११३/विशा-९, दि.१६/०२/२०१७ अन्वये सन २०१७ ते २०१९ या कालावधीत दरवर्षी वृक्ष लागवडीच्या कार्यक्रमाबाबतचे नियोजन आराखडा व कृती कार्यक्रम राबविण्याबाबत सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. महसूल व वन विभागाने निश्चित केलेले वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट पूर्णपणे साध्य व्हावे आणि त्याचबरोबर आतापर्यंत लागवड केलेल्या वृक्षांचे संरक्षण, देखभाल आणि संगोपन उत्तमरितीने होणे हे अत्यंत गरजेचे आहे. त्यानुसार या परिपत्रकाद्वारे पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

शासन परिपत्रक :-

१. गृह विभागांतर्गत क्षेत्रीय स्तरावरील तालुका, जिल्हा, विभाग आणि राज्यस्तरीय बैठकांमध्ये वृक्ष लागवड आणि संगोपन या संदर्भातील विषय प्रत्येक बैठकीच्या वेळी विषयसूचीमध्ये स्थायी विषय म्हणून अंतर्भूत करण्यात यावा.

२. सदर बैठकांमध्ये वृक्ष लागवडीचा आढावा, या पूर्वी लावलेल्या झाडांचे जिवंत राहण्याचे प्रमाण, मृत झाडांच्या जागी नवीन झाडांची लागवड, पुढील वर्षामध्ये वृक्ष लागवडीच्या उद्दिष्टाप्रमाणे वृक्षारोपणासाठी स्थळ निश्चिती, रोपांची उपलब्धता, आवश्यक त्या तांत्रिक परिमाणाप्रमाणे विहित कालावधीमध्ये पिट्स (खड्डे) तयार करणे, निधीची उपलब्धता इत्यादी संदर्भात पूर्व तयारीबाबत आढावा घेण्यात यावा.

३. सदर बैठकांमध्ये वृक्ष लागवड कार्यक्रमासंदर्भात झालेल्या निर्णयांची नोंद बैठकीच्या इतिवृत्तामध्ये करण्यात यावी. तसेच इतिवृत्तामध्ये नमूद केलेल्या निर्णयासंदर्भात झालेल्या अंमलबजावणीबाबत आणि येणा-या अडचणी संदर्भात पुढील बैठकीमध्ये चर्चा होऊन क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना येणाऱ्या समस्या आणि अडचणी सोडविण्यासाठी उपाययोजना करण्यात याव्यात.

४. तालुका, जिल्हा, विभाग आणि राज्यस्तरावरील जे अधिकारी क्षेत्रीय कामांना भेटी देतील, त्यावेळी त्या त्या स्तरावरील वृक्ष लागवडीच्या स्थळांना आवर्जून भेटी देण्याचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावा. अशा क्षेत्रीय भेटीच्या वेळी संबंधित ठिकाणी लावलेल्या झाडांचे संरक्षण योग्यरितीने होते किंवा नाही, मृत झाडांच्या जागी नवीन झाडे लावली गेली किंवा नाही, पाण्याची व्यवस्था आणि संरक्षणासाठी मनुष्यबळ इत्यादी बाबींची वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी पाहणी करावी. त्याचप्रमाणे येणा-या अडचणी सोडविण्याबाबत योग्य त्या सूचना कराव्यात.

५. त्याचप्रमाणे प्रस्तावित वृक्ष लागवडीसाठी निवडलेली जागा, आवश्यक त्या परिमाणाचे पिट्स (खड्डे) विहित वेळेत तयार करणे आणि अशा जागांवर लावण्यात येणा-या झाडांसाठी पाणी, संरक्षण व्यवस्था, वृक्ष लागवडीसाठी निधीची व्यवस्था, याबाबत देखील पाहणी करून क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना आवश्यक ते मार्गदर्शन करावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०१७१२०६१५५४०८८७२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्र. ग. देशमुख)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत:-

- १) अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २) प्रधान सचिव (अ.व सु.) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

- ३) प्रधान सचिव (विशेष) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) सचिव (वने), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.
- ५) पोलिस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ६) यांना विनंती की, त्यांनी इतर क्षेत्रीय घटक प्रमुखांना या विषयासंदर्भात तात्काळ आवश्यक त्या सूचना द्याव्यात.
- ७) सर्व पोलिस आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य.
- ८) सर्व विशेष पोलिस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
- ९) सर्व जिल्हा पोलिस अधिक्षक, महाराष्ट्र राज्य
- १०) सर्व सह/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ११) निवड नस्ती, कार्यासन विशा-९, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.